

Шайхулислом Абу Бакр Аҳмад ибн Муҳаммад

09:02 / 14 январь 507

Имом, пешво, фақиҳ, муҳаддис, шайхулислом Абу Бакр Аҳмад ибн Муҳаммад ибн Ҳажжож Маррузий. Бағдодда истиқомат қилганлар. Имом Аҳмад ибн Ҳанбалнинг шогирдлари. Оталари хоразмлик, оналари маррузлик бўлган.

200 йил атрофида таваллуд топганлар.

Аҳмад ибн Ҳанбалнинг энг садоқатли шогирдлари ва дўстларидан эдилар.

Аҳмад ибн Ҳанбал, Ҳорун ибн Маъруф, Муҳаммад ибн Минҳол Зарир, Убайдуллоҳ ибн Умар Қаворирий, Сурайж ибн Юнус, Муҳаммад ибн Абдуллоҳ ибн Нумайр, Усмон ибн Абу Шайба, Аббос ибн Абдулазим, Муҳаммад ибн Абдулазиз ибн Абу Ризма ва бошқа кўплардан ҳадис ривоят қилганлар.

Бу кишидан Абу Бакр Халлол, Муҳаммад ибн Исо ибн Валид, Муҳаммад ибн Махлад Аттор, Абдуллоҳ Хирақий (фақиҳ Абул Қосимнинг оталари), Абу Ҳомид Аҳмад ибн Абдуллоҳ Ҳаззо ва бошқалар ҳадис ривоят қилишган.

Халлол айтадилар: «Бизга Муҳаммад ибн Жаъфар Рошидий хабар бердилар. У киши Исҳоқ ибн Довуднинг: «Исломда Абу Бакр Маррузийдан

кўра қатъиятли турувчи инсонни билмайман», – деганларини эшитганлар».

Абу Бакр ибн Садақа: «Мен Абу Бакр Маррузийдан кўра динга қалқон бўладиган бошқа бирор кишини билмайман», – деганлар.

Халлол айтадилар: «Маррузийнинг: «Имом Аҳмад мени бирор иш билан жўнатганларида: «Сиз менинг номимдан гапираверинг. Сизнинг айтганингиз – менинг айтганим», – дер эдилар», – деганларини эшитганман».

Маррузий ҳақларида Хатиб Бағдодий шундай деганлар: «Маррузий имом Аҳмаднинг пешқадам шогирдларидан бўлганлар. Парҳезкорликлари ва фазллари учун у кишини ўзларига жуда яқин тутардилар. Имом Аҳмад бу шогирдларининг ёнларида эмин-эркин ўтирар эдилар. Шунинг учун Маррузий устозлари вафот этганларида у кишининг кўзларини юмиб, ўзлари ювганлар. Бу кишидан Маррузий кўп масалаларни ривоят қилганлар».

Абдулваҳҳоб Варроқдан: «Агар биров имом Аҳмаднинг шогирдлари Абу Толиб ёки Маррузий ҳақларида бирор ёмон гап айтса, ундан узоқ бўлиш афзалми?» – деб сўраганларида, у киши: «Ҳа, бундай одамдан йироқ бўлиш лозим. Кимки имом Аҳмаднинг шогирдлари тўғрисида бу каби сўзларни айтиб тухмат қилса, унинг ўзига тухмат қилинлар. Унинг яшириб юрган ёмонликлари бор. У одам асли имом Аҳмаднинг шогирдларини эмас, ўзларини ёмонламоқчи бўлган», – деб жавоб берганлар.

Халлол айтадилар: «Бизга Аҳмад ибн Ҳамдун, у кишига Маррузий айтдилар: «Тушимда қиёмат қоим бўлибди. Фаришталар одамлар атрофида: «Дунёда зоҳид бўлганлар бугун нажот топадилар», – дейишарди. Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам айтардилар: «Эй Аҳмад, амалларимизни Аллоҳ таолога кўрсатиш учун Унинг ҳузурига борамиз. Сен ҳам биз билан юр». Қарасам, имом Аҳмад кетяптилар. Изларидан мен бир ўзим боряпман. Имом Аҳмадни уловга минган ҳолатда кўрдим. У кишидан: «Қаёққа кетяпсиз?» – деб сўралди. У киши: «Тубо дарахтининг олдига – Абу Бакр Маррузийнинг ёнларига», – дедилар», – деб айтиб бердилар».

Халлол айтадилар: «Маррузий Абу Абдуллоҳнинг энг тақводор ва пешқадам шогирдларидан бўлиб, у кишидан кўп нодир ва нозик масалаларни ривоят қилганлар. Бу ривоятлари билан имом Аҳмаднинг бошқа шогирдларини ажаблантирганлар. Тақво ва зуҳд бобидаги нозик масалалар ҳам айнан Маррузий томонларидан ривоят қилинган. Абу Абдуллоҳ вафот этганларида, Маррузий у кишининг кўзларини юмганлар ва у кишини ювганлар. Абу Абдуллоҳ шогирдларининг бошқа бирортасини Маррузийдан олдинга қўймас эдилар».

Абу Бакр Маррузий 275 йил жумодул аввал ойида оламдан ўтганлар. Бу киши аҳли суннатнинг имомларидан бўлиб, суннатда ниҳоятда қаттиқ турувчи эдилар. Бағдодда у кишининг катта обрў-эътиборлари бор эди.

Бизга Иброҳим ибн Исмоил Қураший ўзларининг китобларида Асъад ибн Равҳ ва Оиша бинти Маъмардан айтиб бердилар. Уларга Саъид ибн Абу Ражо, у кишига Аҳмад ибн Маҳмуд, у кишига Абу Бакр ибн Муқрий, у кишига Муҳаммад ибн Дубайс Бағдодда, у кишига Аҳмад ибн Муҳаммад ибн Ҳажжож Маррузий, у кишига Муҳаммад ибн Абу Бакр Басрий, у кишига Саллом ровий Собитдан, у киши Анасдан хабар бердилар:

كَلَّمْتُ قَبْ كَتَوخِمْ مَهْ ذَا لَتَقُلْ لِمَنْ كَأَجْنَمِ فِسْوِي أَي فِسْوِي لِي لِي لَاعَاتِ هَلْ لِي حِوَا
كَلَّابِ أَمْ لِقَاتِنَا لِقَاهُ تَمَمَهُ ذَا أَرْمَلْنَا مَنْ كَأَجْنَمِ فَمَلِقَ بَرَّ أَي تَنْ لِقَاقِ
لِقَاقِي بِلِقِ بَحْوِي نَاسِلْ هَبْ مَلِكْتِ مَلِكْ بَرَّ أَي لِقَاقِ لِقَاقِ مَلِكْتِ بَرَّ أَي تَنْ لِقَاقِ
نِي نَسْ نَجْسَلَا يَفِ كَنْ دَلْخَالِ يَنْزَعُو

«Аллоҳ таоло Юсуф алайҳиссаломдан: «Эй Юсуф, акаларинг сени ўлдирмоқчи бўлганларида, ким сенга нажот берди?» – деб сўради. Юсуф: «Сен, эй Роббим!» – дедилар. Яна Аллоҳ таоло: «Аёл макри сени алдамоқчи бўлганида, сенга ким нажот берди?» – деб сўради. Юсуф яна: «Сен, эй Роббим!» – дедилар. Шунда Аллоҳ таоло: «Унда нима учун мени унутдинг-у, бир махлуқни (инсонни) эсладинг?» – деди. Юсуф жавоб бердилар: «Эй Роббим, бир сўз тилимдан чиқиб кетди ва қалбимга тушди». Аллоҳ таоло: «Иззатимга қасамки, сени яна бир неча йил зиндонда қолдираман», – деди».

Ҳадиснинг даражаси ғариб ва мавқуф.

Бизга шайхулислам Абдурраҳмон ибн Абу Умар хабар бердилар. У кишига Умар ибн Муҳаммад, у кишига Яҳё ибн Али, у кишига Муҳаммад ибн Али

Аббосий, у кишига Умар ибн Иброҳим Каттоний хабар берганлар. У кишига Аҳмад ибн Абдуллоҳ Ҳаззо, у кишига Аҳмад ибн Асрам ва Абу Бакр Маррузий, уларга Аҳмад ибн Ҳанбалнинг шериклари Муҳаммад ибн Нух, у кишига Исҳоқ Азрақ ровий Убайдуллоҳдан, у киши Нофеъдан, у киши Ибн Умардан айтиб берган эканлар: «Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: *هذه الأمة إن لم يرضعوا لبنها ولا يرضعوا لبن غيرها ولا يرضعوا لبن غيرها ولا يرضعوا لبن غيرها*»

«Уммат борки, уларнинг баъзиси жаннатга киради, айрими дўзахга киради. Аммо мана бу умматнинг барчаси жаннатийдир», – дедилар».

«Машҳур даҳолар сийрати» китобидан

Ушбу мақола Ўзбекистон Республикаси Дин ишлари бўйича қўмитанинг 2023 йил 30 ноябрь 03-07/9089-сонли хулосаси асосида тайёрланди.